

A NÉP BARÁTJA

(23. Rőpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Derek honatyáink, az országgyűlési képviselőtestület a császári válaszeleiratra nézve a felelettel még nem készült el, mert szükség, hogy a kérdést, mely az egész hazára a legnagyobb fontossággal bír, komoly higgadtsággal megfontolják s meghányják-vessék. Mig tehát a képviselőház válaszfeliratát kedves polgártársaimmal közölhetném: hazai helyzetünk felől akarok először is némi tudósítással szolgálni. Sokat irtam már egyszer máskor az adóharácsolók huzavonái felől, most az

eféle vitéz bajnokoknak másnemű tetteiről sem árt megemlékezni. Mostanában a finánczok azt vették gyakorlatba, hogy a dohányültetvényeket, — melyekből sok szegény ember pénzeltetett volna, — irgalmatlanul kitépik vagy lovas katonasággal gázoltatják le. Közelebb is Abán egy csapat fináncz és egy félszázad lovasság rontott a népre s elfoglalta a templomot, honnan az imádkozó nép rémülve vonult el. A finánczság a kerteket gázolta össze, honnan a dohányt egy szálig kitépte, a lovasság pedig a szabad mezőn levő ültetvényeket gázolta vitézül le. És mégis azt kívánnák, hogy a nép, — melynek véres verejtékű vagyonát néhány perecz alatt semmivé teszik, — fizesse a törvénytelen adót is. Már az aztán nekik mindegy, ha a bőrét viszi is vásárra a szegény ember. Bécsben az ugynevezett magyar udvari kanczellária aug. 1-én gyűlést tartott ugyan, melyben az adómegtagadás és az adóbehajtás megszüntetése felett voltak tanácskozándók. Indítvány tétetett, hogy a főispánoknak pa-

rancsoltassék meg, hogy hivatali kötelességük szerint az adó önkéntes befizetésére közreműködjenek s így a katonaságot attól a nagy fáradságtól kíméljék meg; akkor aztán panaszlevelek sem érkeznek minduntalan az adóbehajtást illetőleg a kanczellária-hoz. Bizony furcsa, hogy azt akarnák elhiteni az emberrel, hogy a fosztogatás is nagyobb teher a fosztogatóra, mint a mindenétől kizsákmányoltra nézve. Igazán cifra idöket kezdünk élni! — Azt is hiresztelik, hogy ugyancsak ez a kanczellária egyezkedni szeretne a magyar országgyűléssel az osztrák pénzügyet illetőleg, melyvégből a kanczellária több tagja Pestre rándulna, értekezni. Majd meglássuk, hány zsákkal telik! Mint egyik hazai lapban olvasható: a nem rég Pesten elfogatott Thury Pál volt honvédőrnagy s utóbb az Olaszországban levő honvédelmi bizottmány küldöttje, hirszerint Komáromban e hó 1-én reggeli 5 órakor főbelövetett. Egyébiránt e még nem bizonyos.

Zágrábból nyert tudósítás szerint a horvát országgyűlés aug. 3-diki ülésében, melyben azt határozták, hogy nem mennek a rájkszrába, szavazás által épen ketteskén maradtak ülve. (Az ülve maradás a rájkszrábamenést jelentette.) Ez a két felültetett országgyűlési követ pedig Haulik érsek és Bebrácsa ezredes volt. Ebből tehát az látszik ki, hogy horvát testvéreinknek sem fülük a foguk arra a hirhedett rájkszrátra. Mert, nincs is miért!

Külföldi ujdomságok.

© Az olasz ujságok hangulatából nyilván látszik azon hő vagy, mely a római kérdés miham-

meg
kalkod
n a me
C A
adul Napo
C A
ban szenv
elélet, mi
Az mondj
rint a le
sokára me
csékely öröme
leend, mert a római kérdés
könnyebb en megoldható lesz.

C A „Diritto“ című olasz újság Garibaldinak a román szüleitől Istria grófnőhöz írt levelét közli, melyben a pápaságot keményen megtámadja s azonkívül a románokhoz is intéz néhány intőszót. „A román s olasz nép közt — így szól a világszabadsághős — annyi okaletezik a kölcsönös vonzalomnak, hogy természetesnek fogja találni asszonyoságot, ha az ön közbenjárásával egy tanácsot intézek derék honfitársaihoz, mely úgy hiszem mindnyájunk érdekében fekszik.“

„Magyarország e pillanatban igen nehéz állásban van. E nemzet, melynek testvérisége velünk az olasz szabadság csatamezein forrasztatott össze, kizárólag megérdemli keleti Európa népeinek közremunkálását, mert ügyök közös. A szerbek, horvátok, dalmaták hozzáállnak a magyarok nemzeti kívánságaihoz; a románoknak ugyanezt kellene tenniök s én erősen bizom az ön magas befolyásában honfitársaira, hogy e testvéri kapocs megerősödjék, mely ezentúl a keleti fajokat testvéreikhez európai czen-trumában s a nyugatban füzendi.“

„A népek egymás ellen a zsarnokok által felbőszítve, az utóbbiak hatalmát alapíták meg. A népek Krisztus és az emberiség törvényei szerint egymást értve és szeretve valósítani fogják azon álmodkat a boldogságról, melyekben minden időben magunkat ringattuk.“ „Garibaldi József.“

C Egy német újság állítása szerint Franciaországnak sikerült Szent-Pétervárott a készülöben levő orosz-osztrák szövetséget megsemmisíteni. Azt is írja, hogy Oroszország nemsokára elismerendi az olasz királyságot.

C Bécsi hírek szerint a délkeleti határokhoz darab idő óta katonaságot indítanak, mivel az ottani szemlélő hadtest tetemesen megerössítettik. Dalmát-

országba is küldenek katonaságot s csak e hó 1-én is több hegyi ágyutelep szállítatott Cattaroba. E harci készülétek odamutatnak, hogy Bécsben a montenegroi és hercegovinai mozgalmakat nem veszik kevésbe, melyek úgy látszik nagyobb kiterjedést nyernek rövid idő alatt. Bécsi körökben azt is rebesgetik, hogy a hercegovinai felkelést a menekültek vezérlik s Francia- és Oroszország támogatják. E hírek azonban még bővebb bizonyításra várnak.

C Cialdini olasz tábornagy közelebb azon jelentést tévé az olasz belügyminiszternek, hogy a nápolyi rablócsoport sorsa karók közé szorult ebe-kéhez hasonló. A hegyek közé vannak szorítva, honnan nehezen állhatnak sokáig ellent a támadó katonaságnak. Hogy pedig e rabló szemét-népet a tábornagy annál gyorsabban letiporhassa: erősítést kért kormányától, mely azonnal megindított.

C Milánói tudósítás szerint az olasz kormány nagyban készítetteti a hadihajókat.

C Egy brüsseli lap szerint az orosz főurak közelebb egy összeesküvést forraltak, melynek czélja lett volna az uralkodóháznak lábalul eltevése által Oroszország számára alkotmányt szerezni.

Nem alszik az isten...

Búra keltél oh nép! búra mindég,
Vérem forrott, hogyha rád tekinték,
Arczidon az inség könyje égett
S dult fogyasztva sok bitor vendégek.

Irigy szomszéd, idegen faj lépe
Ős apáid gazdag örökébe,
S ki egykoron lábaidnál csuszott,
Annak kelle rabigáját huznod...

Temetővé lett a gazdag róna,
Tört sohajjal kelt a szellő róla,
S delibábja hogyha fentűnt épen,
Rémet láttunk csalfa tükörében.

Átok szállott a kipusztult tájra,
Szenvedésben nőtt fel bokra, fája...
S a föld mégis oly türelmes itten!
Mégis alszik az égben az isten! (?)

Nem, nem alszik!... hosszan türve nézi,
Mint szenvednek érdemes vitézi; —
Közel a percz, hogy végkép megunja
S földre szakad villámos boruja.

Lévay József.

A Magyar nemzet 1849-dik évi vértanúinak életrajza.

IX. Schweidel József.

E férfi született Bács-megyében, Zomborban 1796-ban. Katonai pályára lévén hajlama, a volt magyar királyi hadseregnél a Sándor orosz-husár-ezredben vállalt szolgálatot, ahol is őrnagyi tisztségre emeltetett. 1848. év október hó 12-kén a honvédelmi-bizottmánnak a haza részére felajánlván szolgálatát: a Sándor nevet viselő gyalog ezredhez, ezredessé neveztetett ki. Ugyan e hónapban (október 30-kán) már a schwechati ütközetben találjuk. — ahol is az ellenfélnek Manschwärt faluból kiverésében s hátráltatásában — Guyon ezredessel egyetemben — tevékeny részt vett s egyedül a hadban tapasztalatlan kaszával fegyverezett komáromi nemzetőrség megszabadulásának tulajdonítható: hogy seregünk visszavonulni kénytelen lett, az azon napon folyvást hátráló ellenség javára és az ekkortáiban forradalmi hangulatban volt Bécs város nem egyesülhetett velünk. Mely körülmény folytán, az e csatában személyesen jelen volt Kossuth így nyilatkozott: „veszve egyéb nincsen, mint az, hogy egy csapással hazánk minden további veszélytől meg nem mentetett.”

Schweidel leginkább mint egyes csapatvezér és haditerveknek pontos végrehajtója tüntette ki magát.

A hadügy minisztérium 1849. év május 9-kén Pest város katonai parancsnokának nevezte, — a honnan később a tulnyomó erőnek ellent nem állhatván kiszorított.

Tizenkét évvel ezelőtt, augusztus 13-dik napja az ő sorsára nézve is megtette a döntő, megmásolhatatlan eredményt: a fegyverletétel után elfogatott s Aradon október hó 6-kán felakasztatott. — Áldás legyen emlékezete.

Ha hazája, amelyért élt

Szabaddá nem lehetett:

Megvetette a csak annak

Szentelt drága életet.

Legújabb hírek.

* Az adóbehajtást, — mint hirlik — szeptember hó 15-kéig felfüggesztik Magyarországon. Az e feletti vitalkozások, — mint egy bécsi tudósítás írja, — már egy hét óta folynak gr. Forgács főkanzellár, Schmerling és Pléner miniszter urak közt. Mult pénteken ez ügyet a kanzellár a miniszteri tanács elé hozta, megjegyezvén azt is, hogy az adóbehajtás költségei nagyobbak, mint a kizsarolt összeg s kimutatta azon furcsa eljárást, hogy amidőn a magyar nemzetet ki akarják békíteni,

erőszakos intézkedést gyakorolnak ellenében s eleven színekkel rajzolta azon ingerültséget, melyet az erőszakos adó behajtása mindenütt okoz a hazában.

* Zemplén megyének Tolcsva helységében mult hó 30-kán este az ott átutazó b. Vay Miklós volt főkanzellár nagyszerű fáklyászenével tiszteltetett meg.

Mint írják Tolcsván is tépegetik a finánczok a dohányültetvényeket, sőt még annyira mentek, hogy a salátás ágyakat is összetiporják hivatali tulbuzgóságukban, mint az az odavaló orvos kertjében is megtörtént.

* A külföldi lapok szerint általános hiedelem, hogy az első csapás Róma ellen lesz intézve. Az olasz forradalmár a híres Mazzini pártja, mint hire jár Napoleon császárhoz feliratott intéz, melyben a császártól követeli, hogy seregét vonja ki Rómából, mert az ellenkező esetből származó bajért, ha t. i. Napoleon az olaszok e kérelmét megtagadná: ő lenne felelős. Ez a Mazzini az, ki azt állítja, hogy Olaszország kebeléből, bármikor egész hadsereget képes előállítani. Most is oly tetemes tengeri erővel bír, melylyel ha akar, de már is kezdetne valamit.

* Garibaldi még mindig caprerai remeteségében él s még nem tudni mikor ölti ismét fel veres ingét s ragadja kezébe a zászlót, melyet nemzete nagy jövőjének kiküzdésére lobogtat.

* A mint a P. U. írja. A válasz-terv a kir. leiratra elkészült. E pillanatban a kész munkát az említett választmány tanácskozása alá vette. Hirlik, hogy a választmány azon tagjai is, a kik az ugynevezett, határozati pártból nevezettek ki, a maguk részéről sem töltötték az időt munkátlanul s azért maguk is elő fognak állani valami válaszfelirati, vagy határozati tervvel.

Most már néhány nap bizonyosan bele fog telni, míg az érintett választmány a felirati, vagy határozati javaslatot átvizsgálja s aztán a megállapodás után átadhatja a ház elnökének.

Ekkor mindenekelőtt a teljes ház titkos ülést fog tartani, hogy amint remélni is lehet, a követek kölcsönös értekezés alapján, egyhangulag határozhassanak. — Ez is megtörténvén, a kész javaslat nyilvános ülésbe vitetik s felolvastatván, a ház, szókasszerint elhatározza először, hogy az indítvány alakjában beadott válasz-terv sajtó alá adassék; másodszor pedig bizonyos nap fog kitüzetni, melyen a nyilvános tanácskozások megkezdődjenek.

— Szóval: nem fog e dolog oly hamar és rögtönözve végbemenni, mint sokan a kíváncsiak közül ohajtanák. Hát ha még megtörténik, hogy a határozati párt nem áll el saját előterjesztéseitől? mely esetben ismét hosszas vitákra lehetünk elkészülve.

— A mi Deák Ferencz válaszfelirati javaslatának tartalmát illeti, nem lehetünk feljogosítva, az erre vonatkozó fővárosi hírek időelőtti kiírására. Annyi bizonyos, hogy e munkálatban ősi alkotmányunk s az 1848-ki dicső elvek, semmi lényeges részben feláldozva nem lesznek. — Különben az lenne a dologból, hogy kielégítően maradván az ország, a mint Ausztriát baj érné, rögtön oly párt emelkedhetnék erőre, mely a mostani országgyűlésnek határozati képességét megtagadná.

C Pest, augusztus 8-án 1861. Az országgyűlési képviselőház Deák Ferencznek a leiratra tett felirati javaslatát egyhangulag elfogadta, — melyet is a jövő, rövid időn megjelenő Nép barátjába közlendek. A felirat felolvasása után Tisza Kálmán dicső követünk következő beszédet tartott:

„Tisztelt ház! Nem tudom, határozni akarnak-e ma a tisztelt ház, vagy talán határozott is már a felett, hogy a felirati javaslatot elfogadjá?

Én ugyan részemről egyáltalában nem akarok ezen eljárásnak ellenszegülni, mert bár ohajtottam volna a leiratban kifejtett s általában lelkem mélyéből osztott elveket a határozat alakjában kimondani, az egyéb más alkalommal már kifejtett s azért ismételné szükségtelen okokon kívül azért is, hogy az első feliratunk irányában követett eljárás ismétlését elkerülhessük; azonban oly nagy súlyt fektetek részemről arra: miszerint lássa és tudja mindenki e hazában épen úgy mint kívül honunk határain, hogy a felirati javaslatban kifejezett elvek és nézetek mindnyájunk elvei és nézetei s hogy midőn az alkotmány védelméről van szó, a máskülönben legeltérőbb nézetűek szív dobbanása is összetalálkozik, hogy nem szeretnék az alak felett, melyben nézeteinket elmondjuk, vitatkozást idézni elő s a már is nagyszerűen nyilvánult többség kívánatának nemcsak azért és annyiban vetem alá magamat, mert és mennyiben a kisebbség a többség határozatában megnyugodni köteles: hanem azért és annyiban főleg, mert a feliratban erős

meggyőződésemet, legszentebb elveimet, egészen lelkemnek titkos sejtelméig kifejezve találok.

Megvagyok nyugodva afelől tisztelt képviselőház, hogyha kimondottuk ez elveket és nézeteket, teljesítettük elutasíthatlan de nehéz hazafiúi kötelességünket, védeni hazánk és alkotmányát egyedül a törvény, a lelki erő fegyverével, a hatalom és erőszak ellenében; s bizton és méltán várhatjuk és remélhetjük a nemzettől, hogy az is teljesítendi, midőn talán többé mi már nem tehetnők, e szent kötelességet.

Történjék bármi, azokat fogja illetni a felelőség, kik egy nemzet jogait könnyelműen megsemmisíteni akarják, kik válogatva a törvények között, felülről adnak példát arra, hogy csak ha és a mennyiben tesszenek: kell megtartani a törvényeket, kik kimondják amaz elvet: hogy egyik vagy másik rész tiltakozása elég a törvény erejét megdőnteni, kik megsemmisítik az uralkodó minden ténye iránt a bizalmat, felállítván amaz elvet, hogy örökösödési monarchiában az előd által szentesített törvény az utódot nem kötelezi, kik kimondatván a fejedelemmel a nemzet által, annyi keserű emlékek után, is épségökben visszaállítani akart kétoldalú szerződések érvénytelenségét, (— hiszen csak egyik részöket emlegetni, a másikat pedig megtagadni s a belőlök eredő következményeket el nem ismerni ennyit tesz, —) az anyagi erőt teszik egyedül kapocsá a fejedelem és a nemzet között, feledve azt, hogy míg a hiven megtartott szerződések vész és viharban jó és rossz sorsban fentartják együtt a feleket, addig az anyagi erő változékonyságához képest ma egyiknek, holnap a másiknak adhat jogot tetszésének érvényesítésére.

A nemzet nem fog bizonynyal fegyvert ragadni; csend lesz e honban és nyugalom; de ne reméljék el-leneink, hogy a sirnak oly csendje, melyet csupán az elhalók utolsó sohajai zavarának; csend lesz és nyugalom, de olyan; mint a természetben éjnek idején, melyből a piruló hajnallal megedzve, megerősödve támad az élet.

A bécsi kormányférfiak örömittasan éltethetik az abszolutismus gyümölcsét, de vigyázzanak, nehogy azon gyümölcshez legyen az hasonló, melynek élvezése az első embert a paradicsomtól fosztá meg.

Ára 6 kr. o. é.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.

